

1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Rodičovská zodpovednosť je právo a povinnosť rodičov. Zahŕňa starostlivosť o osobu maloletého dieťaťa, správu majetku dieťaťa a jeho zastupovanie vo všetkých záležitostiach, transakciách alebo súdnych sporoch, ktoré sa týkajú dieťaťa alebo jeho majetku. Rodičovská zodpovednosť teda zaručuje ochranu osobných a majetkových práv maloletého dieťaťa.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičovskú zodpovednosť vykonávajú spoločne obaja rodičia. Rodičia musia všetky rozhodnutia súvisiace s výkonom rodičovskej zodpovednosti prijímať s ohľadom na záujmy dieťaťa.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak niektorý z rodičov nie je schopný vykonávať rodičovskú zodpovednosť z praktických dôvodov (napr. hospitalizácia, odňatie slobody) alebo z právnych dôvodov (nespôsobilosť na právne úkony), tento rodič zostane jednoduchým držiteľom práva, zatiaľ čo rodičovskú zodpovednosť vykonáva výlučne druhý rodič.

Ak žiadny z rodičov nie je schopný vykonávať rodičovskú zodpovednosť, maloleté dieťa sa zverí do poručníctva, pričom rodičia si zachovávajú rodičovskú zodpovednosť len ako držiteľia práva, avšak nemôžu ho vykonávať.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

V prípade rozvodu alebo rozluky a za predpokladu, že obaja rodičia žijú, otázku rodičovskej zodpovednosti rieši súd. Výkon rodičovskej zodpovednosti sa môže priznať jednému z rodičov alebo, ak s tým obaja súhlasia a zároveň stanovia miesto pobytu dieťaťa, obojmu rodičom spoločne. Súd môže rozhodnúť aj inak a najmä môže rozdeliť výkon rodičovskej zodpovednosti medzi rodičov alebo ju priznať tretej osobe.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak súd musí stanoviť výkon rodičovskej zodpovednosti, napríklad vo veciach rozvodu alebo rozluky, zohľadní prípadné dohody medzi rodičmi, ktoré ale preň nie sú záväzné. Dohody tohto druhu nepodliehajú konkrétnym formalitám, musia sa však zákonným spôsobom oznámiť súdu. Zvyčajný postup je predložiť dokument vypracovaný zúčastnenými stranami, v ktorom sa stanovuje dohoda medzi nimi. Zákonom sa to výslovne stanovuje vo veciach rozvodu dohodou rodičov, ktorí majú maloleté deti, keď sa súdu musí predložiť písomná dohoda medzi rodičmi o starostlivosti o ich deti a úprave styku s nimi.

Vo všetkých ostatných ohľadoch sa rodičia môžu neformálne dohodnúť na výkone rodičovskej zodpovednosti bez nutnosti dodržať akékoľvek formality alebo oficiálny postup, a rozdeliť si tak v praxi zodpovednosť medzi sebou, pričom jeden aspekt môže vykonávať jeden rodič a iný aspekt druhý rodič: jeden rodič sa napríklad môže starať o maloleté dieťa a druhý môže spravovať jeho majetok a zastupovať jeho záujmy.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

Ak sa rodičia nedokážu dohodnúť na otázke rodičovskej zodpovednosti a prijatie rozhodnutia je v záujme dieťaťa, o veci rozhodne súd. Mediácia je alternatívnym prostriedkom riešenia sporov.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak sa rodičia nezhodnú na konkrétnej otázke výkonu svojej rodičovskej zodpovednosti a predložia vec súdu, súd môže rozhodnúť len o tejto otázke. Môže ísť o akúkoľvek otázku, ktorá sa objavila pri výkone rodičovskej zodpovednosti a ktorá spôsobuje nezhody medzi rodičmi, pričom obaja trvajú na svojom názore. Súd vtedy rozhodne tak, aby to bolo v záujme dieťaťa. Môže ísť o objektívne závažnú vec, napr. výber mena, súhlas s operáciou atď., alebo môže ísť o vec bez väčšieho objektívneho významu, ktorú však rodičia považujú za natoľko dôležitú, aby o nej rozhodol súd.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

V zásade áno, pokiaľ vec patrí do rozsahu starostlivosti priznanej jednému z rodičov. Rodičia sa vždy môžu rozhodnúť neprijíť riešenie súdu, ktorým sa prizná výlučná starostlivosť jednému z rodičov: aj po tom, ako súd vydal rozsudok, sa môžu dohodnúť na iných pravidlách, podľa ktorých bude mať druhý z rodičov určitú úlohu v starostlivosti o dieťa, samozrejme, za predpokladu, že to bude v záujme dieťaťa.

9 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Znamená to, že rozhodnutia týkajúce sa starostlivosti o dieťa musia rodičia prijímať spoločne.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Príslušný súd je vždy jednočlenný súd prvého stupňa (*μονομελές πρωτοδικείο*). Návrhy sa musia podať súdu, ktorý je príslušný v danom mieste, a musia sa doručiť odporcovi. Súdu sa musia predložiť aj dokumenty, ktoré odôvodňujú návrh.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Jednočlenný súd prvého stupňa rozhoduje v súlade s osobitným postupom stanoveným v článku 681 písm. b) a c) občianskeho súdneho poriadku. Ten sa vzťahuje predovšetkým na postup v pracovnoprávných sporoch, aby sa urýchlilo pojednávanie vo veci. Vzhľadom na primárne osobnú povahu sporov vo veci rodičovskej zodpovednosti, sa v nich uplatňujú niektoré ustanovenia o konaní v manželských veciach a pravidlá pre nesporné veci v súvislosti s príslušnosťou konajúceho orgánu a dokazovaním na podnet súdu. Keď sú však spory týkajúce sa výkonu rodičovskej zodpovednosti spojené s niektorým z manželských sporov uvedených v článku 592 ods. 1 občianskeho súdneho poriadku (napr. rozvod a neplatnosť manželstva) alebo so spormi uvedenými v článku 614 ods. 1 poriadku (napr. určenie otcovstva), súd musí uplatniť postup stanovený v článkoch 598 – 612 a 616 – 622 poriadku. Naliehavé veci sa môžu riešiť predbežnými opatreniami (*ασφαλιστικά μέτρα*) a mimoriadne naliehavé veci dočasným súdnym príkazom (*προσωρινή διαταγή*).

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Áno, v súlade so všeobecnými podmienkami vzťahujúcimi sa na právnu pomoc.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Rozsudok súdu vo veci rodičovskej zodpovednosti možno zrušiť alebo zmeniť, ak sa zmenili okolnosti, ktoré viedli súd k pôvodnému rozhodnutiu. Rozsudok vo veci rodičovskej zodpovednosti možno inak napadnúť využitím ktoréhokoľvek z bežných súdnych opravných prostriedkov (odvolanie vo faktických alebo v právnych otázkach (*έφεση*), odvolanie len v právnych otázkach (*κασάκια, αναίρεση*), návrh na zrušenie (*ανακοπή ερημοδικίας*), preskúmanie (*αναψηλάφηση*), a to v súlade s bežnými požiadavkami.

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozsudok týkajúci sa rodičovskej zodpovednosti je vykonateľný podľa článku 950 občianskeho súdneho poriadku, ak sa ním ukladajú aj povinnosti, teda nielenže sa ním rieši otázka rodičovskej zodpovednosti, starostlivosti o maloleté dieťa alebo styku s ním, ale zároveň sa ním nariaďuje vydanie alebo návrat dieťaťa alebo sa ním stanovujú pravidlá úpravy styku, prípadne sa ním účastníkom zakazuje vykonať úkony, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím. Konkrétne, a) rozsudok, ktorým sa nariaďuje vydanie alebo návrat dieťaťa, vyžaduje, aby rodič, ktorý má dieťa, konal v súlade s rozhodnutím súdu, pričom ak nedodrží rozsudok súdu, v tomto rozsudku sa môže stanoviť automatické uloženie finančnej pokuty do 50 000 EUR, ktorá sa zaplatí navrhovateľovi žiadajúcemu vydanie alebo návrat dieťaťa, alebo dočasné zadržanie na obdobie do jedného roka, prípadne oba tresty súčasne (nepriamy výkon, *έμμεση εκτέλεση*), a b) v prípade porušenia práva rodiča na osobný kontakt s dieťaťom sa v rozsudku o úprave styku môže stanoviť finančná pokuta alebo zadržanie osoby, ktorá bráni právu na styk (doplnkový výkon, *αναπληρωματική εκτέλεση*).

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Grécke správne orgány automaticky a bez ďalších formalít uznávajú rozsudky súdov o rodičovskej zodpovednosti vydané v iných členských štátoch. Grécke súdy sú príslušné na rozhodnutia o platnosti zahraničného rozsudku alebo o žiadosti o uznanie zahraničného rozsudku bez predchádzajúceho preskúmania príslušnosti členského štátu pôvodu. Grécke súdy môžu zamietnuť uznanie rozsudku o rodičovskej zodpovednosti v Grécku, keď: a) je v rozpore s vnútroštátnym verejným poriadkom, pričom sa vždy zohľadňuje záujem dieťaťa, alebo b) je nezlučiteľný s neskorším rozsudkom týkajúcim sa rodičovskej zodpovednosti vydaným gréckymi súdmi. Grécke súdy okrem toho môžu ako súdy v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, v prípadoch, keď sú príslušné podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 na základe miesta pobytu dieťaťa, vyriešiť otázku rodičovskej zodpovednosti za dieťa odlišne, a to tak, že vo veci vydajú vlastné neskoršie rozhodnutie bez predchádzajúceho preskúmania príslušnosti členského štátu pôvodu a záväznej povahy jeho rozsudku (napríklad toho, či sa voči nemu možno odvolať).

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

V opísaných prípadoch je príslušný jednočlenný súd prvého stupňa, ktorý koná vo veci podľa postupu platného pre daný druh sporu.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Vzťahy medzi rodičmi a dieťaťom sa upravujú týmito právnymi poriadkami v prednostnom poradí: 1) právo v mieste ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti, 2) právo v mieste ich posledného spoločného obvyklého pobytu, 3) právo v mieste štátnej príslušnosti dieťaťa.

Posledná aktualizácia: 25/10/2016

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.